

TYÖSUHDEKEKSINTÖLAUTAKUNTA**Lausunto 4/2018**

Hakija	A
Vastapuoli	S
Asia	Kohtuullinen korvaus
Vireille	7.8.2018
Annettu	1.7.2019

ASIAN TAUSTA

Hakemus koskee keksintöä nimeltä [].

Hakija on tehnyt [] työnantajalle keksintöä koskeneen kirjallisen ilmoituksen. Osapuolilla on eriävät näkemykset siitä, koska lopullinen keksintöilmoitus on tehty. Osapuolet ovat käyneet kirjeenvaihtoa keksinnön patentointiin liittyen. Työnantaja on ilmoittanut hakijalle [], että keksintöä koskeva patenttihakemus on pantu vireille. Työnantajalle on [] myönnetty hakemuksen perusteella ruotsalainen patentti [].

Hakijalle on mahdollisesti maksettu keksinnön johdosta [] euroa ensimmäisen patenttihakemuksen jättämisen johdosta ja toisena korvauksena [] euroa.

ASIAN KÄSITTELY**Hakemus***Vaatimukset*

Hakija on pyytänyt työsuuhdekeksintölautakuntaa antamaan lausunnon hakijalle kuuluvasta kohtuullisesta korvauksesta sekä siitä, onko työnantajan oikeus hakijan tekemään keksintöön rauennut. Siinä tapauksessa, että työnantajalla ei ole oikeutta keksintöön, hakija on pyytänyt lausuntoa hakijalle kuuluvasta korvauksesta ajalta, jona oikeudet patenttiin siirretään takaisin hakijalle.

Perusteet

Työnantaja ei ole ilmoittanut oikeuksien ottamisesta keksintöön kirjallisesti, eivätkä oikeudet keksintöön ole siirtyneet työnantajalle.

Käyttökorvaus (K) voidaan laskea esimerkiksi kaavalla $K = M \times P \times V \times T \times Z$ – keksinnöstä jo maksettu korvaus. Kaavassa M = keksinnön tuottama tulovirta vuodessa, P = prosentti, V = valmiuserroin, T = työsuhdekerroin. Z = 1 emokeksinnölle ja alle 1 osakeksinnölle.

Tulovirta M voidaan määrittää valmistettavien [] valmistusmäärän ja keskimääräisen myyntihinnan perusteella. Jos pelkästään [] tuotantomääräksi arvioidaan [] ja jatkovalmistettavien [] määräksi [] prosenttia tuotannosta, saadaan vuoden tulovirraksi [] keskihinnalla [] euroa.

Työsuhdekerroin on [] koska hakijan tehtävät eivät ole liittyneet keksintöön. Keksinnön arvo Z = [], koska kyse on ollut emokeksinnöstä.

Lisenssiprosentiksi tulee [], joka on skaalan puolivälissä. Valmiuskertoimeksi tulee valita [], koska keksintö on ollut sellaisenaan tuotantovalmis ja se on testattu jo aiemmin erikseen käytännössä.

Edellä todetuilla arvoilla vuoden korvaukseksi saadaan [] euroa ja kymmenen vuoden korvaukseksi [] euroa. Laskelma on perustunut keksinnön hyödyntämiseen vain []. Kun otetaan huomioon myös keksinnön muut käyttömahdollisuudet, vuotuinen korvaus keksinnön käytöstä olisi ainakin noin [] euroa.

Keksinnöstä on lisäksi saatavilla tuloa myös lisensoimalla se [], jolloin se ei haittaa myyntiä esimerkiksi [].

Vastine

Vaatimukset

[] on esittänyt, ettei sillä ole velvollisuutta maksaa enempää korvauksia jo suorittamiensa palkkioiden lisäksi.

Perusteet

Keksintö on tehty hakijan ollessa työsuhhteessa työnantajaan. Oikeudet keksintöön ovat siirtyneet työnantajalle, vaikka varsinaista työnantajapuolen oikeuksien ottoilmoitusta ei ole onnistuttu paikallistamaan. Hakija on aktiivisesti pyrkinyt viemään keksinnön patentointia eteenpäin. Osapuolille on ollut selvää, että keksinnölle hakee patenttia nimenomaan hakijan työnantaja. Hakija ei ole millään tavoin riitauttanut patenttihakemusta valmisteltaessa tai patenttia haettaessa sitä, että oikeudet keksintöön olivat siirtyneet työnantajalle. Keksinnöstä on maksettu hakijalle korvausta ainakin [] euroa.

[], joihin hakijan tekemä keksintö liittyy, muodostavat vain pienen osan [] kokonaisuudesta. Näiden uusien [] markkinointi tapahtuu osana []. [] ovat yksi vaihtoehto muiden [] rinnalla ja usein [] koostuu useammasta eri tuotteesta.

Keksinnön tuottama tulovirta vuodessa on tällä hetkellä 0 euroa, koska tähänastiset kulut ylittävät tuotot. Koko [] liittyen on tehty noin [] euron arvoinen [], joka kohdistuu osin nyt käsillä olevaan keksintöön. Työnantaja arvioi, että investoinnista noin [] tulisi lukea tähän keksintöön kohdistuvaksi. Yksinomaan nyt puheena oleviin [] liittyen työnantajan on joutunut tekemään muun muassa noin [] euron suuruisen []. Näiden investointien lisäksi on syntynyt myös muita [] liittyviä juoksevia kuluja esimerkiksi tuotekehityksen osalta. Muiden [] liittyvien juoksevien kulujen kokonaismäärä on työnantajan arvion mukaan noin [] euroa, joista keksintöön kohdistuu työnantajan arvion mukaan noin []. Keksintöön liittyvät patentoimiskulut ovat [] mennessä olleet [] euroa ja lisäkuluja syntyy tulevaisuudessa. Koko [] tuotanto tämän hetken arvion mukaan voi tulevaisuudessa olla lähellä [] ja [] olisi siitä noin [].

Lisenssiprosentti P on []. Sen jälkeen, kun investoinnit on kuoletettu, on työnantajan näkemys se, että voitaisiin mahdollisesti saavuttaa korkeintaan [] suuruinen hyöty. Lisenssiprosentin on oltava selvästi saavutettavissa olevaa hyötyä matalampi.

Valmiuserroin V on []. Keksintö ei ole ollut sellaisenaan tuotantovalmis työnantajan käyttöön. Keksintöilmoituksesta aikaa markkinoille tulon on kulunut yli [] vuotta. Valmiuserroin on ollut matala, koska käyttöönottoa varten on tehty muun muassa [].

Työsuhtekerroin on []. Keksinnön kehittäminen on kuulunut kiinteästi hakijan toimenkuvaan ja tehtäviin. Hakijan työtehtävät ovat nimenomaan liittyneet [] kehittämiseen ja perustamiseen, ja jo työsuhteesta sopiessa on ollut esillä, että kyse on ollut kehitysohjelmasta [] liittyen. Hakijan työnkuvaan on kuulunut muun muassa [] kehitys.

Vastaselitys

Hakija ei ole hiljaisestikaan hyväksynyt keksintönsä oikeuksien siirtymistä työnantajalle. Työnantaja ei ole tehnyt kirjallista ilmoitusta patentin oikeuksien ottamisesta hakijalle ja on tämän jälkeen pettänyt hakijalle suullisesti antamansa lupaukset. Työnantaja ei ole toistaiseksi maksanut keksinnöstä hakijalle lainkaan korvausta.

Keksintö on syntynyt ilman mitään yhteyttä työsuhteeseen, mutta on kuitenkin työnantajan toimialalla. Siten työnantaja on saanut työsuhtekeksintölain 4 §:n 2 momentin nojalla keksintöön vain käyttöoikeuden.

Hakijan aiemmin esittämästä laskelmasta poiketen keksinnön arvo tulee määrittää niin sanotulla hyötyarvomenetelmällä. Työnantajalle on koitunut ja koituu keksinnöstä hyötyjä seuraavasti.

pohjautuvan tuotteen korvaamisesta uudella työnantaja hyötyy hakijan esittämän laskelman mukaisesti euroa vuodessa. Työnantajan toiminnot ovat olleet vuosikausia tyhjiillään. Tilojen kustannukset ovat olleet n. euroa vuodessa. Keksinnön ansiosta kustannukset ovat poistuneet. saavutettu hyöty on ollut noin euroa. Keksinnön ansiosta vuotuiset säästöt ovat olleet euroa. Työnantajan omistuksessa olevan tulot kasvavat sekä että myynnin kautta arviolta euroa vuodessa. Niin sanotusta saatu hyöty on arviolta euroa vuodessa. Keksinnön ansiosta työnantaja on saanut tukea euroa. Työnantaja on säästänyt irtisanomiskuluissa euroa. Lisäksi myötä toiminut työnantajan on noussut kannattavammaksi, mistä hyöty on euroa.

Työnantajan saama kokonaishyöty on ollut siten noin euroa. Investointikustannuksina tulee vähentää työnantajan esittämä euron kustannus ja patentoimiskustannukset euroa. Keksinnön valmiusaste on ollut alusta alkaen , eikä keksintö ole vaatinut erillisiä tuotekehitystoimia. Keksinnön arvo hyötyarvomenetelmällä on siten ollut euroa.

Keksinnön osuus saavutetusta hyödystä voidaan arvioida kertoimella perustuen keksinnön osuuteen tuotannosta.

Keksintö ei ole mitenkään liittynyt hakijan työtehtäviin eikä työsuhteen mukaisiin tehtäviin. Tehtävän työsuhdeyhteys on .

Työnantajalta hakija ei ole saanut mitään kokemusta, tietotaitoa tai muuta vastaavaa, millä olisi ollut vaikutusta keksinnön syntyyn. Ratkaisun työsuhdeyhteys on .

Keksijän työsuhdeyhteys on .

Työsuhdekerroin on siten $A+B+C = \text{[]}$ joka vastaa prosenttilukua .

Kohtuullinen kertakorvaus on edellä todettuja arvoja käyttäen euroa. Lisäksi juoksevana rojalikorvauksena on hakijan esittämän laskelman mukaisesti maksettava euroa vuodessa patentin voimassaoloajalta.

Työnantajan lisälausuma

Keksintö on ollut työsuhdekeksintölain 4 §:n mukainen A-luokan keksintö, johon työnantaja on saanut kaikki oikeudet.

Keksintö ei ole ollut ratkaisevassa roolissa , eikä keksinnön arvoa voida määrittää hakijan esittämällä tavalla hyötyarvomenetelmällä.

Hakijan esittämät hyödyt eivät osin ole toteutuneet lainkaan, ja siltä osin kuin niitä on, ne eivät liity keksintöön, vaan [] yleiseen osaan.

Keksinnön arvo tulee määrittää lisenssianalogian avulla.

Keksinnön mukaisesti valmistetun tuotteen myynti on ollut noin [] euroa vuonna [], noin [] euroa vuonna [] ja noin [] euroa vuonna [], eli yhteensä [] euroa.

Lisenssiprosentti on []. Sen jälkeen, kun investoinnit on kuoletettu, voidaan saavuttaa korkeintaan [] suuruinen hyöty. Lisenssiprosentin on oltava selvästi saavutettavissa olevaa hyötyä matalampi, jotta riskinotto tässä tapauksessa huomattavan suurten investointien suhteen olisi perusteltua.

Kokonaisliikevaihtoa on oikaistava korjauskertoimella []. Ei-teknisten seikkojen merkitys liikevaihdon syntymiselle on []. [] sekä muut ei-tekniset seikat ovat vaikuttaneet liikevaihdon syntymiseen. Työnantaja pystyy myynnissä hyödyntämään olemassa olevia asiakassuhteitaan.

Valmiuserroin on []. Keksintöilmoituksen tekemisestä valmiiseen tuotteeseen on kulunut useita vuosia. Keksinnön käyttöönotto ja kaupallistaminen on edellyttänyt ja edellyttää edelleen muun muassa merkittäviä investointeja, tuotteen testaamista ja muita tarpeellisia toimenpiteitä. Myös vaadittujen [] saaminen tuotteelle on kestänyt hyvin pitkään ja on osittain edelleen kesken.

Osuuserroin on []. Osuuskertoimen avulla tulee huomioida keksinnön osuus tuotteen valmistuksessa ja muiden teknisten seikkojen vaikutus liikevaihtoon. []. Keksinnön mukaisen tuotteen valmistuksessa on monta vaihetta, joista keksintö liittyy vain yhteen työvaiheeseen. [] jälkeen tuote ei ole vielä täysin valmis, vaan sen jälkeen tuotteeseen tehdään vielä erikseen [] alihankkijan tiloissa toisella paikkakunnalla.

Keksintöön liittyvät patentoimiskulut ovat [] mennessä olleet [] euroa.

Keksinnön arvo on siten [] euroa x [] x [] x [] x [] – [] euroa = [] euroa. Keksinnön arvo on negatiivinen.

Tehtävän työsuhdeyhteys on []. Hakija on toiminut johtavassa asemassa [].

Ratkaisun työsuhdeyhteys on []. Ennen siirtymistään työnantajan palvelukseen hakija on []. Hakija on saanut idean keksinnölle ennen keksinnön tekemistä hankkimansa asiakkuuden kautta. Työnantaja on myös tukenut hakijaa lopullisen ratkaisun kehittämisessä.

Keksijän työsuhdeyhteys on []. Hakija on toiminut johtavassa asemassa [].

Työsuuhdekerroin on [] + [] + [] = [], joka vastaa prosenttilukua [].

Työsuuhdekeksintöohjesäännön mukaiset korvaukset muodostavat kohtuullisen korvauksen tässä asiassa.

Hakijan lisälausuma

Hakija on toimittanut lautakunnalle asiantuntijalausunnon, jonka sisällön hakija on myös pyytänyt ottamaan kantanaan huomioon asiassa.

Lausunnossa on muun ohella esitetty, että kysymyksessä on B-luokan työsuuhdekeksintö. Keksinnön arvo tulisi määrittää hyötyarvomenetelmällä. Jos arvon määrittämiseen käytetään kuitenkin lisenssianalogiaa, tulisi valmiuskertoimeksi ottaa []. Soveltuva lisenssiprosentti on [].

Tehtävän työsuuhdeyhteys on [], ratkaisun työsuuhdeyhteys on [] ja keksijän työsuuhdeyhteys on [].

Muut kirjelmät

Työnantaja on antanut lisälausuman ja toimittanut lautakunnalle asiantuntijalausunnon.

Hakija on antanut toisen lisälausuman.

TYÖSUHDEKEKSINTÖLAUTAKUNNAN RATKAISU

Oikeuksien siirtyminen työnantajalle ja niiden laajuus

Työsuuhdekeksintölain 2 §:n mukaan lain säännöksiä on noudatettava, mikäli muuta ei ole sovittu tai voida katsoa ilmenevän työsuhteesta taikka muista seikoista. Lain 3 §:n, 6 §:n 2 momentin, 7 §:n 1 ja 3 momentin, 7 a §:n, 8 §:n 2 momentin ja 9 §:n vastainen sopimusehto on kuitenkin mitätön.

Työsuuhdekeksintölain 6 §:n 1 momentin mukaan työnantajan, joka haluaa saada itselleen 4 §:n 1 momentin tai 2 momentin mukaan hänelle kuuluvan oikeuden keksintöön, tulee viimeistään neljän kuukauden kuluessa siitä, kun työnantaja sai 5 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen, kirjallisesti ilmoittaa työntekijälle, että hän ottaa itselleen tietyn oikeuden keksintöön. Mainitun ajan kuluessa tulee työnantajan myös käyttää hänelle 4 §:n 3 momentin mukaan kuuluvaa etuoikeutta.

Hakija ja työnantaja ovat riitaisia siitä, ovatko oikeudet keksintöön siirtyneet työnantajalle. Asiassa on myös riitaista, mikä on työnantajalle siirtyneiden oikeuksien laajuus.

Asianosaisten lausumien perusteella on riidatonta, että keksijälle ei ole tehty työsuhdekeksintölain 6 §:ssä tarkoitettua kirjallista ilmoitusta siitä, että työnantaja ottaa oikeuden keksintöön.

Kuten työsuhdekeksintölain 2 §:stä ilmenee, työsuhdekeksintölain 6 §:n säännöstä on noudatettava vain, mikäli muuta ei ole sovittu tai katsottava ilmenevän työsuhteesta tai muista seikoista. Työsuhdekeksintöön kohdistuvien oikeuksien siirtyminen työnantajalle voikin pätevästi tapahtua paitsi työsuhdekeksintölaissa säädetyn ilmoitusmenettelyn kautta myös siten, että osapuolet nimenomaisesti tai hiljaisesti sopivat oikeuksien siirtämisestä työnantajalle.

Työsuhdekeksintölain 4 §:ssä säädetään työnantajan oikeuksien laajuudesta. Työsuhdekeksintölain 2 §:n mukaan niin ikään työsuhdekeksintölain 4 §:n säännöksistä voidaan poiketa nimenomaisella tai hiljaisella sopimuksella.

Asiassa on riidatonta, että hakija on jättänyt kirjallisen ilmoituksen keksinnöstä työnantajalle []. Työnantajan toimittaman selvityksen mukaan hakijan kanssa on käyty sähköpostikirjeenvaihtoa keksinnön patentoitavuuteen liittyen. Keskustelu on johtanut patenttihakemuksen jättämiseen []. Hakijalle on työnantajan toimesta [] ilmoitettu patenttihakemuksen jättämisestä työnantajan nimissä. Lautakunnan selvityksen mukaan myös Ruotsin patenttivirasto on [] lähettänyt hakijalle ilmoituksen patenttihakemuksen vireille tulosta ja siitä, että hakija on merkitty siinä keksijäksi. Asiassa ei ole esitetty selvitystä siitä, että hakija olisi vastustanut patentin hakemista työnantajan nimissä. Saadun selvityksen mukaan osapuolet ovat vielä vuoden [] loppupuolella käyneet keskustelua PCT-hakemuksen tekemisestä. Lautakunta katsoo, että vaikka varsinaista ilmoitusta oikeuksien ottamisesta keksintöön ei ole tehty, hakija ja työnantaja ovat ainakin hiljaisesti sopineet siitä, että työnantaja saa oikeudet keksintöön.

Todetulla tavalla hakija ja työnantaja ovat sopineet patentin hakemisesta työnantajan nimissä. Näin ollen lautakunta katsoo, että osapuolet ovat sopineet myös siitä, että oikeus keksintöön on siirtynyt työnantajalle kokonaan, eikä asiassa ole tarpeen lausua työsuhdekeksintölain 4 §:n mukaisesta oikeuksien siirtymisen laajuudesta.

Kohtuullisen korvauksen määrittäminen

Sovellettavat säännökset

Työsuhdekeksintölain 7 §:n 1 momentin mukaan, milloin työnantaja 4 §:n mukaan tai muulla perusteella saa oikeuden työntekijän tekemään keksintöön, työntekijällä on oikeus saada siitä työnantajalta kohtuullinen korvaus. Työsuhdekeksintölain 7 §:n 2 momentin mukaan korvausta määrättäessä on erityisesti otettava huomioon keksinnön arvo ja työnantajan saaman oikeuden laajuus samoin kuin työsopimuksen ehdot sekä työsuhteeseen liittyvien seikkojen merkitys keksinnön syntymiselle.

Työsuhdekeksintöasetuksen 3 §:n 1 momentin mukaan työsuhdekeksintölain 7 §:n 2 momentissa keksinnön arvolla tarkoitetaan sen taloudellista arvoa. Asetuksen 3 §:n 2 momentin mukaan keksinnön arvo on ensisijaisesti määritettävä sen mitattavan taloudellisen hyödyn perusteella, joka työnantajalle tulee keksinnön käyttöön ottamisesta, kuten keksinnön tuottamasta raaka-aine-, työvoima- tai energiasäästöstä (hyötyarvomenetelmä). Jos edellä mainittu keksinnön arvon määrittämistapa ei ole keksinnön laadusta tai käyttötavasta johtuen sovelias, keksinnön arvo määritetään sanotun pykälän 3 momentin nojalla lisenssisopimukseen vertaamalla (lisenssianalogia). Jos kumpaakaan edellä mainittua määrittämisperustetta ei voi käyttää, keksinnön arvo voidaan arvioida säännöksen 4 momentin nojalla.

Työsuhdekeksintöasetuksen 7 §:n 2 momentin mukaan keksinnön taloudellisen merkityksen ollessa vähäinen, keksinnön jäädessä käyttämättä tai muista erityisistä syistä korvaus voidaan määrittää kertakorvauksena. Myös silloin, kun keksinnön tekeminen selvästi on kuulunut työntekijän varsinaisiin työtehtäviin ja keksinnön arvo on vähäinen tai kun ei voida yksilöidä sellaista myyntihintaa, josta rojalti voitaisiin laskea, voidaan korvaus määrittää kertakorvauksena.

Keksinnön arvon määrittämiseen soveltuva menetelmä

Asiassa saadun selvityksen mukaan keksintö on ollut osa työnantajan [] tekemää [], joka on liittynyt työnantajan [] .

Hakijan mukaan keksintö on liittynyt [] olennaisena osana, eikä [] olisi ilman sitä ryhdytty. Olennaisena hyötynä hakija on tässä yhteydessä esittänyt [] korvaamisen keksinnön mukaisella tuotteella. Hakijan mukaan keksinnön arvon määrittämiseen tulisi ensisijaisesti soveltaa hyötyarvomenetelmää, jossa hyöty voitaisiin arvioida [] työnantajalle tuottamien erinäisten hyötyjen pohjalta. Hakija on perustellut esittämiään hyötyjä [] sitä valmisteltaessa laaditulla [] .

Työnantajan mukaan keksintö on liittynyt sen [] hyvin rajattuun osaan. Työnantajan mukaan hakijan esittämät edut liittyvät [] yleisesti, eivätkä niinkään keksintöön. [] käyttäneet [] yhtiöt on sittemmin divestoitu. []

liittyy koko [] ja se on kuvannut arvioita ennen [], eikä keksinnön arvoa tulisi perustaa siihen.

Työsuhdekeksintölautakunta toteaa, että hyötyarvoon perustuva keksinnön arvon laskentatapa johtaa parhaimpaan tulokseen niissä tapauksissa, joissa keksinnön kohteena on esimerkiksi parannus yrityksen tuotannossa tai tuotantomenetelmissä. Tällöin hyöty voidaan laskea vertaamalla aikaisemman menetelmän aiheuttamia kustannuksia niihin kustannuksiin, jotka syntyvät keksinnön käyttöönottamisen jälkeen. Hyötyarvomenetelmä sopii erityisesti menetelmäkeksintöihin, jotka työnantaja ottaa omaan käyttöönsä. Hyötyarvomenetelmä soveltuu myös silloin, kun keksintö koskee esimerkiksi prosessilaitteistoon tehtävää parannusta tai muutosta.

Mikäli keksintö koskee laitetta, jonka valmistaminen ja myynti kuuluvat työnantajan toiminta-alaan, aiheutuu hyötyyn perustuvasta keksinnön arvon määrittämisestä huomattavasti enemmän ongelmia. Myyntiin saattaa vaikuttaa keksinnön lisäksi huomattavasti muitakin seikkoja, kuten työnantajan hyvä maine tai ennestään saavuttama markkinaosuus, joka ei suoranaisesti liity keksinnön tekemiseen. Näiden seikkojen vaikutus keksinnön arvon määrittämisessä olisi pystyttävä jollain tavoin hyötyarvomenetelmää soveltaessa eliminoimaan.

Lisenssianalogia puolestaan soveltuu hyvin keksinnön arvon määrittelyyn muun ohella silloin, kun yrityksessä on paljon välillisiä kustannuksia, joita ei voida kohdistaa suoraan johonkin toiminnan osaan. Investointeja ei useinkaan tehdä pelkkää yhtä tuotetta varten. Keksintö saattaa myös liittyä usein johonkin laajempaan projektiin, jolloin kustannusten jako tai erittely ei onnistu. Käytännössä lisenssianalogiaa on sovellettu silloin, kun keksinnössä on kysymys tuotteesta.

Työsuhdekeksintölautakunta katsoo, että hyötyarvomenetelmä ei tässä tapauksessa sovellu kohtuullisen korvauksen määrittämiseen, sillä keksintö on osa suurempaa [] liittyvää investointia, josta juuri keksinnön tuottamaa hyötyä tai juuri keksinnön aiheuttamia kustannuksia on vaikeaa eritellä. Keksinnön avulla on pystytty luomaan uusi jalostetumpi tuote, jota myydään markkinoille. Lautakunta katsoo, että keksinnön arvo voidaan tässä tapauksessa arvioida vertaamalla sitä lisenssisopimukseen.

Kohtuullinen korvaus

Työnantajan mukaan keksinnön mukaisesti valmistetun tuotteen myynti on ollut noin [] euroa vuonna [], noin [] euroa vuonna [] ja noin [] euroa vuonna []. Keksinnön mukaisesti valmistetun tuotteen **kokonaisynti** vuoden [] loppuun mennessä on siten ollut noin [] euroa.

Ottaen huomioon osapuolten mahdollisuudet selvittää todellisia myynnin määriä lautakunta katsoo työnantajan esittämät tiedot sekä

myyntimäärän että esitetyn myynnin aikavälin osalta luotettaviksi ja arvioi keksinnön arvon työnantajan vuosilta [] esittämän [] euron myyntimäärän perusteella.

Tulevaisuuden myyntimääriin liittyvät epävarmuustekijät tulevat huomioiduksi juoksevan rojaltin kautta.

Mikäli keksinnöstä saadaan mahdollisia lisenssituloja, ne on otettava myynnin lisäksi huomioon kohtuullisen korvauksen määrään vaikuttavana tulona.

Työnantaja on esittänyt **lisenssiprosentin** suuruudeksi enintään [] prosenttia perustuen tulevaisuudessa mahdollisesti saavutettavaan enintään [] prosentin hyötyyn. Hakija on alun perin esittänyt lisenssiprosentiksi []. Hakijan asiantuntijalausunnossa lisenssiprosentiksi on esitetty [].

Lautakunnan aikaisemmassa käytännössä on todettu, että lisenssiprosentit vaihtelevat aloittain ja markkinoittain välillä 0,1–8 prosenttia. Jos markkinoiden volyymi on suuri, voidaan ajatella, että prosentti on alempi kuin markkinoilla, joilla volyymi on vähäinen. Lisenssiprosenttiin vaikuttavat lisäksi lautakunnan aikaisemman käytännön mukaan muun muassa keksinnön käyttöönottamisesta aiheutuvat investointikustannukset, suojan laajuus ja tuotteen odotettu elinikä.

Lisenssiprosentin määrittäminen työnantajan esittämää korkeammaksi puoltaa, ettei keksinnön avulla valmistetun tuotteen volyymi ole muuhun [] nähden korkea. Vaikka keksinnön käyttöönotosta on johtunut kustannuksia, voidaan tässä ottaa huomioon myös se, että keksintö on saadun selvityksen mukaan ollut ainakin osatekijä mainitussa [] ja sen kautta saavutettavissa hyödyissä.

Edellä esitetyn perusteella lautakunta katsoo soveltuvaksi lisenssiprosentiksi [] prosenttia, joka tulee tässä tapauksessa laskea tuotteen kokonaisymyynnistä.

Lisenssianalogiaa käytettäessä keksinnön arvon määrittelyssä voidaan niin sanotulla **korjauskertoimella** huomioida myös ei-teknisten seikkojen osuus. Keksinnön vaikutus myynnin kasvusta voi olla pienempi, jos myyntiin on vaikuttanut esim. myyjän maine ja asema markkinoilla, tavaramerkit ja markkinointi.

Hakijan mukaan korjauskerrointa ei tule käyttää. Kaikkien tuottajien on saatava tuotteelleen [] ja markkinoilla hinta ratkaisee pelin täysin kun []. Mikäli työnantajan brändi, jakelukanavat tai muu seikka vaikuttaisi [] myyntiin, niin tällöin olisi kyseessä lähinnä brändistä saatava premium, mikä edelleen tulisi huomioida keksinnön arvoa kasvattavana tekijänä. Uudet [] ovat välittömästi saaneet koko kapasiteettinsa markkinoille.

Työnantajan mukaan korjauskerroin on []. Keksinnön mukaisesti valmistettujen tuotteiden myyntiin on vaikuttanut muun ohella se, että tuotetta myydään yhdessä muiden [] kanssa, kun taas keksinnön mukaisesti valmistettujen tuotteiden avulla ei varsinaisesti myydä muita []. Uuden ja innovatiivisen tuotteen ostoa harkittaessa toimittajan tunnettuus ja luotettavuus ovat merkittäviä tekijöitä.

Lautakunta katsoo, että keksinnön mukaisella menetelmällä valmistetun tuotteen myynti on hyötynyt työnantajan maineesta, ottaen huomioon etenkin, että [] toimittajan luotettavuus on tärkeässä asemassa. Myyntimääriin on omiaan vaikuttamaan myös se, että keksinnön mukaisella menetelmällä valmistettua tuotetta myydään yhdessä muiden työnantajan tuotteiden kanssa. Toisaalta lautakunta katsoo, että asiassa on annettava myös merkitystä sille hakijan esittämälle seikalle, että nyt kyseessä olevan tuotteen osalta kysymys on lähinnä hintakilpailusta. Tällä perusteella lautakunta arvioi korjauskertoimeksi [].

Valmiuskertoimella voidaan ottaa huomioon keksinnön valmiusaste. Kerrointa arvioitaessa tulee huomioida tuotteen valmius sekä sen edellyttämät kehittämiskustannukset ennen valmiin tuotteen markkinoille saattamista.

Lautakunnan käytännössä on katsottu, että kun lisensoidaan valmistusoikeus, valmistusmenetelmäkin on jo kehitetty. Työsuhdekeksintö on sen sijaan harvoin, jos koskaan, valmiiksi kehitetty tai suojattu. Työnantajayrityksen on usein vielä panostettava paljon keksinnön kehittämiseen patentoiduksi tuotteeksi valmistusmenetelmineen ja tuotteen markkinoille viemisineen. Jos keksintöön perustuva tuote ja sen valmistusmenetelmä todetaan silloin, kun työnantaja ilmoittaa ottavansa siihen oikeuden, täysin valmiiksi ja markkinoitavaksi, valmiuskerroin on yksi. Jos keksinnön todetaan vaativan kustannuksia aiheuttavaa kehittämistä ja esimerkiksi patentoitavuuden varmistamista, valmiuskerroin on alle yhden. Yleensä valmiuskerroin on alle 0,5.

Hakija on alun perin esittänyt, että valmiuskertoimen tulisi olla []. Keksintö oli heti valmis tuotantoon. Tuotteesta on valmistettu tuotantovalmis prototyyppi jo vuonna []. Hakijan toimittamassa asiantuntijalausunnossa on esitetty, että valmiuskerroin on []. Lausunnossa näkemystä on perusteltu sillä, että keksintö on ollut sinänsä toteuttamista vaille valmis keksintöilmoitusta tehtäessä ja se on ollut keskeinen lähtökohta tuleville merkittävälle investoinneille, jotka jo sinänsä ovat tuottaneet työnantajalle huomattavia säästöjä ja tuloja. Valmiusaste on jo silloin ollut merkittävä.

Työnantajan mukaan keksintö on vaatinut jatkokehitystä ja valmiuskerroin olisi []. Keksintöilmoitus on koskenut lähinnä [], kun taas varsinainen patenttihakemus ja myönnetty patentti koskevat []. Keksintöilmoitus on tehty [] ja keksinnön mukainen tuotanto, on

alkanut vasta []. Tuotteelta on puuttunut [] edelleen useita []. Keksintöön kohdistuvaksi kustannuksiksi tulee laskea [] [] ja [] euroa [] hankinnasta. [] liittyvistä juoksevista kuluista keksintöön kohdistuviksi tulee laskea noin [] euroa. Patentoimiskulut ovat olleet [] euroa.

Lautakunta toteaa, että valmis tuote on otettu käyttöön noin [] vuoden kuluttua hakijan keksintöilmoituksen [] tekemisestä. Käyttöönottoa on toisaalta hidastanut sen liittyminen mittavaan []. Saadun selvityksen mukaan alkuperäisen ilmoituksen mukaiselle keksinnölle olisi ollut uutuuden este. Myönnetty patentti ei ole vastannut alkuperäistä keksintöilmoitusta ja patentoitavaa menetelmää on lopulta kehitetty huomattavasti. On siis selvää, että keksinnön avulla valmistettua tuotetta on tullut kehittää ennen markkinoille saattamista. Toisaalta alkuperäisen keksintöilmoituksen jatkojalostaminen on käytännössä hyvin yleistä, ja toisaalta keksinnön mukaisella menetelmällä valmistettu tuote on lopulta ollut suhteellisen yksinkertainen, mikä puhuu hakijan esittämän valmiuskertoimen puolesta. Keksinnön käyttöönottoon liittyneet investoinnit ja kustannukset eivät ole olleet vähäisiä.

Edellä esitetyn perusteella lautakunta arvioi valmiuskertoimeksi [].

Lautakunnan käytännössä on todettu, että keksinnön kokonaisvaikutus eli keksinnön osuus tuotekokonaisuuden myynnistä vaikuttaa keksinnön arvoon. Tämä voidaan ottaa huomioon osuuskertoimella. Lautakunta katsoo, ettei osuuskertoimen käyttö tule tässä tapauksessa kyseeseen.

Edellä esitetyn perusteella lautakunta katsoo, että lisenssianalogian mukainen keksinnön arvo vuosilta [] on (kokonaismyynti) x (lisenssiprosentti) x (korjauskerroin) x (valmiuskerroin) $x = []$ euroa.

Työsuuhdekerroin

Kohtuullisen korvauksen määrän arvioinnissa on keksinnön arvon lisäksi otettava huomioon työsuuhdeksintölain ja työsuuhdeksintöasetuksen mukaan se, missä olosuhteissa keksintö on syntynyt eli mikä on keksinnön työsuuhdeyhteys. Tällöin tarkastellaan erikseen tehtävän (a), ratkaisun (b) ja keksijän (c) työsuuhdeyhteyttä.

Hakijan mukaan hän on keksinnön syntymisen aikaan tehnyt työsuuhdeksintönsä mukaisia tehtäviä []. Keksinnön syntyyn ei ole liittynyt [] liittyviä seikkoja, eikä työnantaja ollut esittänyt hakijalle mitään erillistäkään tehtävää, joka olisi johtanut keksinnön syntyyn. Työnantaja ei ole ohjannut tehtävän annossa eikä ratkaisutavassa eikä hakija ole keksintöä tehdessään merkittävästi käyttänyt apunaan []. Tehtävän työsuuhdeyhteys on hakijan mukaan [].

Työnantajan mukaan hakija on toiminut johtavassa asemassa []. Tehtävät ovat liittyneet [] ja []. Hakijan toimenkuva oli []. Hakijalle on siten annettu työtehtäviä [] kehittämiseksi ja [], mukaan lukien uusien

tuotteiden kehittämiseksi ja niiden kaupallistamiseksi. Tehtävän työsuhdeyhteys on työnantajan mukaan [].

Lautakunta pitää hakijan työsopimusta luotettavimpana lähtökohtana hakijan tehtävien luonteen arvioinnille. Hakijan työsopimuksen mukaan hänen tittelinsä on ollut []. Hakijan kuukausipalkka on ollut noin [] euroa. Lautakunta toteaa, että ylimpään johtoon kuuluvalla on jo asemansa puolesta laaja velvollisuus yhtiön toiminnan kehittämiseen.

Työsopimuksesta ilmenevän tittelin nähden lautakunta pitää uskottavana, että hakijan tehtäviin on kuulunut [], mitä myös hakijan esittämä kuvaus tukee. Lautakunta katsoo, että tällaisen tehtävän yhteydessä hakijan on ollut mahdollista saada sellaista tietoa yrityksen toiminnasta ja markkinoiden tarpeista, jotka ovat johtaneet keksinnön tekemiseen. Asiassa esitetyn selvityksen perusteella lautakunta katsoo, että hakija on saanut aiheen keksintöönsä työsuhteessa saavuttamansa kokemuksen ja tuntemuksen perusteella ja kun keksintöön aiheen antaneet ongelmat tai mahdollisuudet ovat olleet jo ennestään tunnetut. Tehtävän työsuhdeyhteys (a) on tällöin [].

Hakijan mukaan hän ei ole saanut työnantajalta mitään kokemusta, tietotaitoa tai muuta sellaista, jolla olisi ollut vaikutusta keksinnön syntyyn. [] mittainen työsuhde ei ole juurikaan ehtinyt vaikuttamaan hakijan kokemukseen. Ratkaisun työsuhdeyhteys on hakijan mukaan [].

Työnantajan mukaan hakija on päätenyt ratkaisuunsa ammattiinsa ja sen edellyttämään koulutukseen kuuluvien tietojen ja kokemusten perusteella sekä työsuhteessa suorittamiensa töiden sekä tällöin saavuttamiensa kokemusten ja tietojen perusteella. Työnantajan [] on tukenut hakijaa lopullisen ratkaisun kehittämisessä. Ratkaisun työsuhdeyhteys on työnantajan mukaan [].

Lautakunta toteaa hakijan tuoneen esiin, että hän on hankkinut laaja-alaista kokemusta muiden työnantajien parissa useiden vuosien ajan ja pystynyt tarjoamaan ulkopuolelta hankkimaansa uutta tietotaitoa työnantajalle. Lisäksi työnantaja on esittänyt selvitystä siitä, että hakija on päätenyt ratkaisuun työnantajan asiakkaan kautta ja että työnantajan [] on auttanut hakijaa kehittämään keksintöään patentoimista silmällä pitäen. Hakija on työsopimuksensa perusteella ammatiltaan []. Lautakunta arvioi ratkaisun työsuhdeyhteydeksi [].

Hakijan mukaan keksijän työsuhdeyhteys on [] ja työnantajan mukaan []. Työsopimuksessa mainittu kuukausipalkka sekä titteli huomioon ottaen lautakunta katsoo, että työnantajan antama selvitys hakijan tehtäväkuvasta on uskottava. Hakija on kuulunut ylimpään johtoon. Lautakunta arvioi keksijän työsuhdeyhteydeksi [].

Lautakunta arvioi kokonaisuutena työsuhdekertoimeksi [], mikä lautakunnan ratkaisuissaan käyttämän taulukon mukaan merkitsee työsuhdekerrointa $T = []$ prosenttia.

Johtopäätös

Lautakunta suosittaa kohtuulliseksi korvaukseksi [] euroa x [] prosenttia = [] euroa.

Työsuhdekeksintölautakunnan lausunto

Työsuhdekeksintölautakunta suosittaa vuosilta [] kohtuulliseksi korvaukseksi lausuntopyynnössä tarkoitetun keksinnön käytöstä yhteensä [] euroa. Työnantaja voi vähentää kohtuullisesta korvauksesta jo maksamansa aloite- ja mahdolliset muut korvaukset.

Jos työnantaja jatkaa myöhemmin keksinnön hyödyntämistä, työsuhdekeksintölautakunta suosittaa, että kohtuullinen korvaus [] jälkeen tapahtuvasta myynnistä (tm) tulee laskea seuraavalla kaavalla: $tm \times [] \times [] \times [] \times [] = tm \times []$.

Korvausta on maksettava niin kauan kuin keksintöä hyödynnetään, kuitenkin enintään 20 vuodelta.

Eero Mantere
Puheenjohtaja

Esko Pakka
sihteeri

Asian ratkaisuun osallistuivat: Eero Mantere, Marja-Leena Mansala, Mari Komulainen, Ralf Forsén, Jaakko Laurila, Anu-Tuija Lehto ja Riikka Tähtivuori